

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 3.3.2004
KOM(2004) 143 lopullinen

2004/0049 (COD)

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista

(Komission esittämä)

PERUSTELUT

Tämä ehdotus sisältää säännösten, jonka tavoitteena on vahvistaa ja parantaa kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksia ja velvollisuuksia. Se perustuu valkoiseen kirjaan ”Eurooppalainen liikennepolitiikka vuoteen 2010: valintojen aika”¹, jossa komissio toteaa, että liikennejärjestelmien käyttäjät on syytä ottaa paremmin huomioon liikennepolitiikassa liikennemuodosta riippumatta. Komissio osoittaa yhteisön toiminnan olevan tarpeellista tällä alalla myös tiedonannossaan ”Kohti yhdenmukaista eurooppalaista rautatieliikennealuetta”². Siinä osoitetaan komission teettämän, rautateiden kansainvälisen matkustajaliikenteen todellisia ja mahdollisia markkinoita arvioivan tutkimuksen pohjalta³, että rautateiden kansainvälisissä matkustajaliikennepalveluissa esiintyy monia puutteita.

Myös valitukset, joita Euroopan kansalaiset ovat lähettäneet komissiolle rautatieyritysten kansainvälisten matkustajaliikennepalvelujen heikosta laadusta, ovat osoitus siitä, että kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien suojelua on tarpeellista parantaa. Puutteita esiintyy monilla aloilla; niitä ovat esimerkiksi puutteellisten tietojen antaminen aikatauluista, hinnoista, junien myöhästymisestä ja liikennehäiriöistä; junien siisteyteen liittyvät puutteet sekä liikuntarajoitteisten kannalta vaikeapääsyiset vaunut ja laiturit.

Lisäksi tässä ehdotuksessa pyritään yleisesti käsittelemään kansainvälisen rautatieliikenteen laatuun ja määrään liittyviä ongelmia, joita Euroopan parlamentin jäsenet ovat ottaneet esille kirjallisissa ja suullisissa kysymyksissään⁴.

Kuluttajapoliittisessa strategiassa vuosiksi 2002–2006⁵ todetaan olevan tarpeen parantaa kuluttajansuojaa rautateiden kansainvälisessä matkustajaliikenteessä erityisesti sen vuoksi, että rautateiden matkustajaliikenne jätetään usein kuluttajansuojaa koskevan EU:n lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle.

Voimassa oleva toukokuun 9 päivänä 1990 tehty kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskeva yleissopimus (COTIF) sisältää yhtenäiset oikeussäännökset sopimuksesta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta (CIV-liite). Näistä säännöksistä ovat sopineet valtiot, jotka ovat Valtioiden välisen kansainvälisten rautatiekuljetusten järjestön (OTIFin) jäseniä. OTIFin jäsenistöön kuuluu nykyään 41 valtiota. Siihen osallistuvat kaikki EU:n jäsenvaltiot ja unionin jäsenyyteen valmistautuvat maat, joissa on rautateitä, Viroa lukuun ottamatta. OTIF on kehittänyt yhtenäisen oikeusjärjestelmän, jota sovelletaan

¹ KOM(2001) 370, 12.9.2001. Koko valkoinen kirja on saatavissa seuraavasta osoitteesta: http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/lb_en.html.

² Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille, KOM(2002) 18 lopullinen, 23.1.2002. Koko tiedonanto on saatavissa seuraavasta osoitteesta: http://europa.eu.int/comm/transport/rail/newpack/np_en.htm. Tämä neuvotteluasiakirja ja linkit siinä mainittuihin EU:n säännöksiin ovat saatavissa yksikön ”Rautatieliikenne ja sen yhteentoimivuus” Internet-sivuilta seuraavasta osoitteesta: http://europa.eu.int/comm/transport/rail/index/index_en.html.

³ *Developing EU (International) Rail Passenger Transport: Assessment of the actual and potential market for international rail passenger services*, OGM, Bryssel, helmikuu 2002. Raportissa esitetään laaja yleiskatsaus ongelmiin, joita matkustajat kohtaavat matkustaessaan kansainvälisessä junaliikenteessä. Raportti on saatavissa seuraavasta osoitteesta: <http://europa.eu.int/comm/transport/rail/library/ogm-report.pdf>.

⁴ Tässä neuvotteluasiakirjassa ei ole mahdollista esittää tyhjentävää luetteloa näistä kysymyksistä eikä komission niihin antamista vastauksista. Yksi esimerkki esitetään kuitenkin EYVL:ssä C 172 E, 18.7.2002, s. 80: <http://europa.eu.int/eur-lex/en/oj/2002/ce17220020718en.html>.

⁵ KOM(2002) 208 lopullinen, 7.5.2002. Ks.: http://europa.eu.int/comm/consumers/policy/intro/intro_en.html.

matkustaja-, matkatavara- ja tavarakuljetuksiin kansainvälisessä rautatieliikenteessä. COTIF-yleissopimusta on muutettu 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä Vilnan pöytäkirjalla. Komissio on antanut sopimusehdotuksen Euroopan yhteisön liittymisestä COTIF-yleissopimukseen⁶. Yhteisö voi liittyä yleissopimukseen Vilnan pöytäkirjan tultua voimaan, mikä tapahtuu luultavasti vuonna 2005, kun vähintään kaksi kolmasosaa yleissopimuksen allekirjoittajista on ratifioinut kyseisen pöytäkirjan.

Uudesta COTIF-yleissopimuksesta on poistettu kuljetusvelvollisuus. Tätä yksittäistä sopimusta voidaan pitää matkustajien oikeuksien perustana. Se pohjautuu jossain määrin rautatieyritysten väliseen vapaaehtoiseen yhteistyöhön. COTIF-yleissopimuksesta johtuvia oikeuksia arvioitaessa on tutkittu yleissopimuksen tarkistettua versiota. Tämä asetusehdotus sisältää suureksi osaksi sellaisia matkustajien oikeuksia, joista ei määrätä COTIF-yleissopimuksessa. Tämä koskee matkustajille annettavia tietoja, lippujen saatavuutta, välillisten vahinkojen korvaamista, liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksia, turvatoimia ja valitusten käsittelyä. Ehdotus menee COTIF-yleissopimusta pitemmälle matkustajan kuolemaan tai loukkaantumiseen liittyvän vastuun osalta, millä pyritään yhdenmukaistamaan rautatieliikenne lentoliikenteen kanssa. Se menee yleissopimusta pitemmälle myös junien myöhästymiseen ja junavuorojen peruuttamiseen liittyvän vastuun ja korvausten osalta: CIV-liitteessä on säännökset majoituksesta sekä korvauksesta, joka maksetaan asianomaisille henkilöille ilmoittamisesta, mutta ehdotetun asetuksen mukaan matkustajilla on oikeus myös muuhun korvaukseen. Ehdotuksen mukaan rautatieyritykset ovat velvollisia tekemään yhteistyötä varmistaakseen yhteen sovitettujen lippujen sekä liikennepalveluja koskevien tietojen saatavuuden.

Asetus on katsottu sopivimmaksi keinoksi luoda täytäntöönpanokelpoiset ja yhtäläiset oikeudet kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajille.

Matkustajien oikeuksien parantaminen edistää merkittävästi rautatieliikennettä ja auttaa siten saavuttamaan yhteisen liikennepolitiikan yhden päätavoitteen: rautatieliikenteen osuus muihin liikennemuotoihin nähden pyritään vakiinnuttamaan vuoden 1998 tasolle (6,2 prosenttia⁷) vuoteen 2010 mennessä, ja mahdollisuuksien mukaan sitä pyritään myös lisäämään. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että rautateiden henkilöliikenne kasvaa huomattavan paljon absoluuttisesti mitattuna: 287 miljardista matkustajakilometristä vuonna 1998 327 miljardiin matkustajakilometriin, jos kasvu on odotetun suuntauksen mukaista, tai jopa 400 miljardiin matkustajakilometriin, jos kasvu noudattaa optimista skenaariota rautatieliikenteen kehityksestä. Optimistisessa skenaariossa rautateiden matkustajaliikenne kasvaa lähes 40 prosenttia, vaikka sen osuus muihin liikennemuotoihin nähden on vaatimattomat 6,7 prosenttia. Edellä mainitussa tutkimuksessa arvioidaan, että kansainvälisen rautatieliikenteen osuus rautatieyritysten liikevaihdosta on noin 10–15 prosenttia. Tutkimuksessa mainitaan myös, että rautateiden kansainvälinen matkustajaliikenne tarjoaa suuria mahdollisuuksia, sillä ulkomaanmatkojen määrän odotetaan kasvavan merkittävästi Euroopan väestörakenteessa tapahtuvien muutosten vuoksi: iäkkäät henkilöt matkustavat muita todennäköisemmin junalla, koska se on mukavampaa ja kätevämpää kuin autolla, linja-autolla tai lentokoneella matkustaminen.

Kuuleminen

⁶ KOM(2003) 696 lopullinen, 17.11.2003.

⁷ *Energy & Transport in figures*, vuoden 2003 laitos, taulukko 3.5.2, ks. http://europa.eu.int/comm/energy_transport/etif/lists/transport.html#top.

Komission yksiköt julkistivat lokakuussa 2002 neuvotteluasiakirjan⁸, jossa esitetään yleiskatsaus tärkeimpiin ongelmiin ja yhteisön tasolla käsiteltäviin kysymyksiin. Asiakirjassa määritellyt kysymykset liittyvät rautateiden kansainvälistä matkustajaliikennettä koskeviin yleisiin säännöksiin ja edellytyksiin, matkustajien oikeuksiin ennen matkaa, matkan aikana ja matkan jälkeen sekä velvollisuuksiin, jotka matkustajien on täytettävä kansainvälisessä liikenteessä. Neuvotteluasiakirjasta keskusteltiin marraskuussa 2002 järjestetyssä kuulemistilaisuudessa⁹, johon osallistuivat tärkeimmät sidosryhmät, kuten rautatieyritykset, infrastruktuurin haltijat, matkustaja- ja kuluttajajärjestöt sekä jäsenvaltioiden edustajat. Sidosryhmät vastasivat neuvotteluasiakirjassa esitettyihin kysymyksiin, ja niiden vastaukset on otettu tätä ehdotusta laadittaessa huomioon.

Kuluttajajärjestöt, eurooppalaisten matkustajajärjestöjen edustajat ja useimmat jäsenvaltiot ilmoittivat tukevansa yhteisön tasolla harjoitettavaa sääntelyä, kun taas rautatieyritykset ja jossain määrin myös infrastruktuurin haltijat torjuivat tällaisen lähestymistavan. Rautatieyrityksiä edustanut Euroopan rautatieyhteisö (Community of European Railways, CER) viittasi toimiin, joita se oli toteuttanut laatiakseen matkustajia koskevan peruskirjan, jolla matkustajien oikeuksia voitaisiin parantaa vapaaehtoisuuden pohjalta.

Komissio suhtautui myönteisesti CERin työhön, jolla se on pyrkinyt parantamaan merkittävästi sekä kansallisten että kansainvälisten rautatieliikennepalvelujen laatua. Komissio tunnusti myös, että matkustajia koskevalla peruskirjalla voi olla laajempi soveltamisala kuin yhteisön säädöksellä, joka rajoittuu kansainväliseen matkustajaliikenteeseen. Neuvotteluasiakirjassa käsitellyjä kysymyksiä, kuten rautatieyritysten vastuuta, junien myöhästymiseen ja junavuorojen peruuttamiseen liittyviä korvauksia ja sähköisten varausjärjestelmien käyttömahdollisuutta, olisi kuitenkin käsiteltävä lakisääteisesti eikä rautatieyritysten välisessä vapaaehtoisessa sopimuksessa, jotta varmistettaisiin täytäntöönpanokelpoiset matkustajien oikeudet.

Asiasta on tehty tutkimus, jossa käsitellään pääasiassa junien myöhästymisestä maksettavia korvauksia¹⁰. Tutkimus, joka esiteltiin sidosryhmille kesäkuussa 2003, osoittaa selvästi, että korvausjärjestelmien käyttöönotto lisäisi ainoastaan jonkin verran rautatieyritysten kustannuksia: karkean arvion mukaan alle 1 prosenttia rautatieyritysten kansainvälisen liikenteen liikevaihdosta. Korvausjärjestelmien käyttöönoton etuja on vaikea kvantifioida, koska luotettavia tietoja ei ole saatavilla ja laadun paranemisen seurauksia on vaikea mitata määrällisesti. Junien myöhästymiseen ja junavuorojen peruuttamiseen liittyvät kustannukset ovat todennäköisesti yhtä suuret tai jopa suuremmat kuin korvausjärjestelmien käyttöönottoon liittyvät kustannukset, koska huomioon on otettava myös lisähenkilöstöön, ylityöhön ja liikkuvaan kalustoon liittyvät kustannukset. Korvausjärjestelmän käyttöönotto voi siis olla lisäkannustin, joka kannustaa rautatieyrityksiä tiukentamaan laatuvaatimuksiaan.

Oikeusperusta

⁸ Kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva neuvotteluasiakirja; ks. http://europa.eu.int/comm/transport/rail/passenger/initiative_en.htm. Neuvotteluasiakirjaan liittyvät kannanotot ja vastaukset ovat saatavissa samoilta sivuilta.

⁹ Marraskuun 15. päivänä 2002 pidettyä kuulemistilaisuutta käsittelevä raportti on saatavissa englannin-, ranskan- ja saksankielisenä seuraavasta osoitteesta: http://europa.eu.int/comm/transport/rail/passenger/initiative_en.htm. Ensimmäinen, alustava kuulemistilaisuus järjestettiin lokakuussa 2001. Kyseistä kuulemistilaisuutta käsittelevä raportti on saatavissa samoilta Internet-sivuilta.

¹⁰ Landwell-raportti: *Etude sur les systemes de penalites dans le domaine ferroviaire*, 14. helmikuuta 2003.

Ehdotuksen ilmeinen oikeusperusta on EY:n perustamissopimuksen 71 artikla, jonka nojalla käytetään yhteispäätösmenettelyä.

Ehdotuksen tavoitteet ja soveltamisala

Tämän ehdotuksen tavoitteena on vahvistaa kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeudet ja velvollisuudet, millä pyritään lisäämään rautateiden kansainvälisen matkustajaliikenteen tehokkuutta ja houkuttavuutta. Ehdotuksessa on säännökset matkustajille ennen matkaa, matkan aikana ja matkan jälkeen annettavia tietoja koskevista vähimmäisvaatimuksista; sopimusehdoista; rautatieyritysten vastuusta onnettomuuksien, junien myöhästymisen ja junavuorojen peruuttamisen yhteydessä; edellytyksistä, joilla liikuntarajoitteisia henkilöitä autetaan, sekä edellytyksistä, joilla rautatieyritysten on tehtävä yhteistyötä saavuttaakseen ehdotetun asetuksen tavoitteet.

Ehdotuksessa pyritään myös määrittelemään matkustajien velvollisuudet, kuten lipunostovelvollisuus sekä velvollisuus olla käyttäytymättä tavalla, joka todennäköisesti häiritsisi junahenkilöstöä ja muita matkustajia.

Erityiset säännökset

I luku – Yleiset säännökset

1 artikla

Artiklassa ilmoitetaan asetuksen kohde ja soveltamisala.

2 artikla

Artiklassa esitetään määritelmät.

II luku – Tiedotus ja liput

3 artikla

Artiklan mukaan matkustajalla on oikeus tiedonsaantiin. Asiaa koskevassa liitteessä tiedotus jaetaan ennen matkaa, matkan aikana ja matkan jälkeen annettaviin tietoihin. Artiklassa käsitellään sekä näiden tietojen sisältöä että muotoa, jossa ne on annettava.

4 artikla

Artiklan 1 kohdassa käsitellään kuljetussopimusta ja sen todistusarvoa. Artiklan 2 kohdassa käsitellään puolestaan lippujen kirjoittamista ja tietoja, jotka lipussa tulee olla. Artiklan 3 kohdan mukaan matkustajalla on oikeus luovuttaa toiselle henkilölle lippu, joka on kirjoitettu hänen omalla nimellään. Artiklan 4 kohdalla varaudutaan lippujen kehitykseen, kuten sähköisiin lippuihin.

5 artikla

Artikla vastaa tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2299/89 3 artiklaa. On erittäin tärkeää turvata pääsy näihin järjestelmiin, jotta varmistettaisiin niiden syrjimättömät käyttömahdollisuudet ja asiakkaiden etujen suojelu.

6 artikla

Artiklan mukaan matkustajalla on oikeus ostaa yhteen sovitettuja ”suoria lippuja” koko kansainvälistä matkaa varten. Tämä oikeus voidaan turvata ainoastaan velvoittamalla rautatieyritykset tekemään yhteistyötä. Yhteistyö on keino, jolla rautatieyritykset voivat yksinkertaistaa kansainvälistä rautatieliikennettä. Artiklan 3 kohdassa käsitellään kansainvälisten rautatielippujen jakelukanavia. Artiklassa määritellään myös, millä ehdoilla matkustaja voi ostaa lipun junassa.

III luku – Rautatieyritysten vastuu

7 artikla

Artiklassa käsitellään rautatieyritysten vastuuta matkustajan kuolemasta ja loukkaantumisesta. Rautatieyritys on vastuussa, jos onnettomuus on tapahtunut matkustajan ollessa junassa, noustessa siihen tai poistuessa siitä. Rautatieyritys on tältä osin vastuussa myös infrastruktuurin haltijalle.

Artiklan 2 kohdan mukaan rautatieyrityksellä on oltava tietynsuuruinen vakuutus. Vastaavat säännökset on annettu ilmailualaa varten asetuksen (EY) N:o 889/2002¹¹ 3 artiklan 2 kohdassa.

8 artikla

Artiklassa käsitellään rautatieyrityksen vastuuta käsimatkatavarasta sellaisissa tapauksissa, joissa matkustaja on loukkaantunut onnettomuudessa, sekä muissa tapauksissa. Edellisissä tapauksissa rautatieyritys on vastuuvollinen mutta jälkimmäisissä vain silloin, kun rautatieyritys on itse aiheuttanut vahingon.

9 artikla

Artiklassa käsitellään rautatieyrityksen vastuuta muusta matkatavarasta. Rautatieyritys on vastuuvollinen, jos vahinko on tapahtunut silloin, kun matkatavarat ovat olleet sen vastuulla.

10 artikla

Artiklan mukaan matkustajalla on oikeus saada korvaus junan myöhästymisestä. Rautatieyritys on vastuussa junan myöhästymisestä myös silloin, kun se johtaa junayhteyden menettämiseen, sekä junavuoron peruuttamisesta, jollei se johdu poikkeuksellisista olosuhteista.

11 artikla

Artiklan mukaan matkustajalla on oikeus saada korvaus välillisistä vahingoista, jotka johtuvat junan myöhästymisestä, junayhteyden menettämisestä tai junavuoron peruuttamisesta.

IV luku – Vahingot ja korvaukset

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 889/2002, annettu 13 päivänä toukokuuta 2002, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta.

12 artikla

Artiklalla saatetaan rautatiealan säännökset ilmailualan säännösten mukaisiksi ottamalla käyttöön matkustajan kuolemaan ja loukkaantumiseen liittyvä ankara vastuu, jolle ei aseteta ylärajaa.

Rautatieyrittäjä ei voi riitauttaa korvausvaatimusta, joka koskee enintään 220 000:ta euroa, joka vastaa noin 175 000:tä erityistä nosto-oikeutta (SDR), paitsi jos matkustaja on itse aiheuttanut vahingon. Yritys voi riitauttaa suurempia määriä koskevat vaatimukset, mutta silloin sen on näytettävä toteen, ettei se ole aiheuttanut kyseistä vahinkoa. CIV-säännösten mukainen rautatieyrittäjän vastuu matkustajan kuolemasta ja loukkaantumisesta on myös ankara, toisin sanoen tuottamuksesta riippumaton vastuu, mutta se voidaan riitauttaa tietyissä olosuhteissa. Ehdotetun asetuksen mukainen vastuu on siis vielä ankarampi. SDR on Kansainvälisen valuuttarahaston vuonna 1969 luoma kansainvälinen varantoväline. Se on määritelty valuuttakoriksi, joka muodostuu eurosta, Japanin jenistä, Englannin punnasta ja Yhdysvaltojen dollarista. Sitä käytetään myös ilmailu- ja merenkulkualalla sekä COTIF-yleissopimuksessa. Tässä asetuksessa on kuitenkin käytetty euroa, jota on pidetty matkustajan kannalta sopivampana valuuttana. Ilmoitetut määrät perustuvat kuitenkin erityisiin nosto-oikeuksiin, minkä vuoksi ne eivät ole kovin pyöreitä lukuja.

12 artiklan 3 kohta koskee huollettavien oikeutta.

13 artikla

Artiklan mukaan matkustajalla on oikeus ennakkomaksuihin, joilla voidaan tyydyttää välittömät tarpeet onnettomuuden jälkeen. Nämä säännökset vastaavat ilmailualalla sovellettavia säännöksiä.

14 artikla

Artiklassa ilmoitetaan korvausmäärä, joka maksetaan matkatavaran vahingoittumisesta tai tuhoutumisesta. Käsimatkatavarasta maksettava korvaus on CIV-säännösten (34 artiklan) mukainen, kun taas muusta matkatavarasta maksettava korvaus vastaa ilmailualalla maksettavaa korvausta (neuvoston päätöksen 2001/539/EY¹² 22 artiklan 2 kohta).

15 artikla

Artikla koskee junan myöhästymiseen liittyvää korvausoikeutta. Korvausmäärät ilmoitetaan asetuksen liitteessä, ja ne on eriytetty rautatieliikennepalvelun ja sen keston mukaan. Lisäksi artiklassa on säännökset siitä, minkä määräjän kuluessa ja millä tavalla korvaus on maksettava. Korvauksia ei makseta alle neljän euron määristä.

16 artikla

Artiklan mukaan matkustajalla on oikeus saada lipusta maksettu hinta takaisin tai matkustaa toista reittiä, jos hän ei ole junan myöhästymisen vuoksi päässyt siirtymään toiseen junaan tai jos junavuoro on peruutettu kokonaan. Vastaavia säännöksiä on ehdotettu ilmailualalla

¹² Neuvoston päätös 2001/539/EY, tehty 5 päivänä huhtikuuta 2001, yleissopimuksen tekemisestä tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä (Montrealin yleissopimus) Euroopan yhteisön puolesta.

lennolle pääsyn epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen yhteydessä.

17 artikla

Artiklan mukaan matkustajalla on oikeus saada apua junan myöhästymisen, junayhteyden menettämisen tai junavuoron peruuttamisen yhteydessä. Apuun kuuluvat ateriat, majoitus, kuljetus ja asianomaisille henkilöille ilmoittaminen. Artiklan mukaan rautatieyrityksen on pyydettäessä merkittävä lippuun, että juna on myöhästynyt tai junavuoro peruutettu. Tämä antaa matkustajalle paremmat mahdollisuudet käyttää oikeuksiaan.

18 artikla

Artiklassa täsmennetään, että asetuksen korvausvastuusääntöjä sovelletaan myös silloin, kun osa rautatiekuljetuksesta suoritetaan lautalla (esimerkiksi kun rautatievaunut kuljetetaan lautalla), jolleivät lauttakuljetukseen sovellettavat oikeussäännökset ole matkustajan kannalta edullisempia.

Asetusta sovelletaan myös silloin, kun rautatieliikenne keskeytetään väliaikaisesti ja junamatkustajat kuljetaan toista liikennemuotoa käyttäen.

19 artikla

Artiklan tavoitteena on selventää, että matkustajalla on oikeus valita, mille rautatieyritykselle se lähettää korvausvaatimuksensa, jos kansainvälisellä matkalla on käytetty peräkkäin useiden rautatieyritysten palveluja. Nämä rautatieyritykset ovat vastuuvollisia ”kaikki yhden ja yksi kaikkien puolesta”-periaatteen mukaisesti.

20 artikla

Artiklan tavoitteena on turvata matkustajan oikeudet sellaisissa tapauksissa, joissa rautatieyritys, jonka kanssa matkustajalla on kuljetussopimus, on antanut kuljetuksen toisen rautatieyrityksen suoritettavaksi.

21 artikla

Artiklassa on säännökset siitä, keistä rautatieyritys on vastuussa. Rautatieyritys on vastuussa paitsi omasta henkilöstöstään ja muista henkilöistä, joiden palveluja se käyttää, myös infrastruktuurin haltijan henkilöstöstä.

22 artikla

Artiklassa todetaan, että rautatieyritystä vastaan voidaan esittää tähän asetukseen perustuva korvausvaatimus ainoastaan siinä asetetuilla ehdoilla ja siinä asetetuissa rajoissa. Sama koskee myös rautatieyrityksen vastuulla olevaa henkilöä vastaan esitettyä korvausvaatimusta.

23 artikla

Artikla koskee kanneoikeuden vanhentumista. Artiklan 1 kohta vastaa CIV-säännösten 60 artiklaa ja 2 kohta ilmailualalla sovellettavia säännöksiä. Jälkimmäisessä kohdassa määräaika on vuoden pitempi kuin CIV-säännösten mukainen määräaika.

24 artikla

Artikla koskee takautumisoikeutta.

25 artikla

Artiklan 1 kohdan tavoitteena on suojata matkustajaa säätämällä, että asetuksessa asetettuja velvollisuuksia koskevat poikkeukset ovat pätemättömiä. Artiklan 2 kohdassa todetaan, että asetuksessa annetut säännöt ovat vähimmäissääntöjä ja että matkustajille voidaan tarjota edullisempia ehtoja.

26 artikla

Artikla koskee rautatieyrityksen vapauttamista vastuusäännöistä. Jos rautatieyritys näyttää toteen, että matkustaja on itse aiheuttanut vahingon, se ei ole vastuuvollinen. Tämä pätee myös sellaisiin tapauksiin, joissa matkustaja on kuollut tai loukkaantunut.

27 artikla

Liikuntarajoitteisilla henkilöillä on tämän artiklan mukaan oikeus hankkia lippuja ja tehdä varauksia kansainvälisiä matkoja varten.

28 artikla

Liikuntarajoitteisella henkilöllä on tämän artiklan mukaan oikeus saada apua sillä edellytyksellä, että kyseinen henkilö on ilmoittanut rautatieyritykselle etukäteen avuntarpeestaan. Apu käsittää junaan nousemisen, junan vaihdon ja junasta poistumisen. Artiklassa käytetään käsitettä ”aseman haltija”, jolla tarkoitetaan henkilöä, jonka tehtävänä on huolehtia liikuntarajoitteisten auttamisesta rautatieasemalla.

29 artikla

Artiklassa ilmoitetaan, kuka on vastuussa liikuntarajoitteisten auttamisesta. Lisäksi se sisältää tähän liittyviä tehtäviä koskevat säännöt.

30 artikla

Liikuntarajoitteisella henkilöllä on tämän artiklan mukaan oikeus pyytää rautatieyritykseltä tai matkanjärjestäjältä apua noustessaan junaan, ollessaan junassa tai poistuessaan junasta sillä edellytyksellä, että hän on ilmoittanut näille tarpeistaan etukäteen.

31 artikla

Artikla koskee avuntarvetta koskevien ilmoitusten vastaanottamista sekä rautatieyrityksen tai matkanjärjestäjän ja rautatieaseman hallintoelimen välistä viestintää.

VII luku – Liikennepalvelujen laatu

32 artikla

Artiklassa käsitellään rautatieasemilla ja junissa oleskelun turvallisuutta. Rautatieyritysten on tehtävä yhteistyötä varmistaakseen matkustajien turvallisuuden.

33 artikla

Artiklan tavoitteena on varmistaa tietty palvelutaso. Artiklan mukaan rautatieyritysten on määriteltävä kansainvälisiä liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset, valvottava omien palvelujensa tasoa ja julkistettava saamansa tulokset.

34 artikla

Artiklalla luodaan matkustajien edun mukainen valitusten käsittelymenettely. Siinä ilmoitetaan, kenelle valitukset voidaan esittää, millä kielellä ne voidaan esittää, kenen on niihin vastattava ja minkä määräajan kuluessa vastaus on annettava. Artiklan mukaan rautatieyritysten on myös julkistettava saamiensa valistusten määrä.

35 artikla

Artiklassa ilmoitetaan, kenelle korvausvaatimus on osoitettava.

36 artikla

Artiklassa asetetaan velvollisuudet, jotka kaikkien matkustajien on täytettävä: matkustajalla on oltava voimassa oleva lippu ja hänen on käyttäydyttävä asianmukaisesti.

VIII luku – Tiedotus ja täytäntöönpano

37 artikla

Artiklan mukaan rautatieyrityksen on ilmoitettava yleisölle liikennepalveluista, jotka aiotaan keskeyttää.

38 artikla

Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä elin, joka vastaa asetuksen täytäntöönpanosta.

39 artikla

Artiklassa edellytetään, että jäsenvaltioiden nimeämät elimet tekevät yhteistyötä ja harjoittavat tiedonvaihtoa.

IX luku – Loppusäännökset

40 artikla

Artikla koskee seuraamuksia, joita on määrättävä tapauksissa, joissa asetuksen säännöksiä ei ole noudatettu.

41 artikla

Artikla koskee liitteiden muuttamista.

42 artikla

Artikla koskee asetuksessa ilmoitettuja rahamääriä koskevien säännösten muuttamista.

43 artikla

Artiklassa on säännökset komiteamenettelyistä.

44 artikla

Artiklan mukaan komission on annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus asetuksen täytäntöönpanosta ja tuloksista kolmen vuoden kuluttua sen voimaantulosta.

45 artikla

Artiklassa ilmoitetaan asetuksen voimaantulopäivä.

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 71 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen¹³,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹⁴,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon¹⁵,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä¹⁶,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) On tärkeää, että yhteisen liikennepolitiikan puitteissa turvataan rautatieliikennepalvelujen laatu ja kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien käyttäjänoikeudet sekä parannetaan rautateiden kansainvälisten matkustajaliikennepalvelujen laatua ja tehokkuutta, jotta edistettäisiin rautatieliikenteen osuuden kasvua muihin liikennemuotoihin nähden.

(2) Kuluttajapoliittisessa strategiassa vuosiksi 2002–2006¹⁷ asetetaan tavoitteeksi saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja liikenteen alalla ja soveltaa kuluttajansuojaa kyseisellä alalla perustamissopimuksen 153 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

(3) Rautatieliikennepalveluihin liittyviin käyttäjänoikeuksiin kuuluu palvelua koskevien tietojen saanti ennen matkaa, matkan aikana ja matkan jälkeen.

(4) Rautatiematkustaja on kuljetussopimuksen heikompi osapuoli, ja matkustajan oikeudet on turvattava tässä suhteessa.

(5) Rautateiden matkustajaliikenteen lippujen myynnissä käytettävät tietokonepohjaiset järjestelmät voivat oikein käytettyinä tarjota tärkeän ja hyödyllisen palvelun rautatiematkustajille. Sen vuoksi on tarpeen parantaa tällaisten järjestelmien käyttömahdollisuuksia syrjimättömyyttä noudattaen.

¹³ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹⁴ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹⁵ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹⁶ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹⁷ KOM(2002) 208 lopullinen (EYVL C 137, 8.6.2002, s. 2).

- (6) Rautatieyritysten olisi tehtävä yhteistyötä helpottaakseen siirtymistä yhdestä verkosta toiseen ja yhden liikenteenharjoittajan palveluista toisen liikenteenharjoittajan palveluihin ja varmistettava tällä yhteistyöllä yhteen sovitettujen lippujen tarjoaminen rautatiematkustajille.
- (7) Rautateiden matkustajaliikennepalveluja tarjoavien rautatieyritysten olisi tehtävä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajat hyötyvät tässä asetuksessa vahvistetuista säännöistä. Yhteistyön tulisi olla syrjimättömin ehdoin avointa kaikille rautateiden matkustajaliikennepalveluja tarjoaville rautatieyrityksille.
- (8) Rautateiden kansainvälisten matkustajaliikennepalvelujen tulisi hyödyttää kansalaisia yleisesti. Sen vuoksi henkilöillä, jotka kärsivät vammasta, iästä tai muusta tekijästä johtuvasta liikuntarajoitteisuudesta, tulisi olla yhtäläiset mahdollisuudet rautateitse matkustamiseen.
- (9) On asianmukaista, että turvallisen ja nykyaikaisen rautatieliikennejärjestelmän yhteydessä on järjestelmä, jossa vastuu matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta on rajoittamaton.
- (10) Rajojen asettamisen matkatavaroiden katoamiseen tai vahingoittumiseen sekä junan myöhästymiseen, junayhteyden menettämiseen tai matkan peruuttamiseen liittyvälle korvausvastuulle tulisi johtaa suurempaan selkeyteen ja tarjota rautateiden kansainvälisille matkustajaliikennemarkkinoille kannustimia, jotka hyödyttävät matkustajia.
- (11) On suotavaa vapauttaa onnettomuuden uhrin ja heidän huollettavansa lyhyen aikavälin taloudellisista huolista heti onnettomuuden jälkeen.
- (12) On tärkeää, että tämän asetuksen sääntöjä sovelletaan myös silloin, kun matkustajaliikenteessä käytetään muita liikennemuotoja, erityisesti meri- ja sisävesikuljetuksia, osana rautatiematkaa tai väliaikaisten muutosten vuoksi. Tämä rautatieliikenteen harjoittajan vastuun ensisijaisuus on kansainvälisten yleissopimusten, erityisesti sopimusta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta koskevien yhtenäisten oikeussäännösten (CIV-säännösten – yleissopimuksen A liite) 1 artiklan 3 pykälän, vuonna 1999 tehdyn Vilnan pöytäkirjan sekä matkustajien ja matkatavarojen kuljettamisesta meritse vuonna 2002 tehdyn Ateenan yleissopimuksen 2 artiklan 2 kohdan mukainen.
- (13) Jos matkalla on käytetty peräkkäin useiden rautatieyritysten palveluja, matkustajalla tulisi olla mahdollisuus nostaa kanteita mitä tahansa kuljetukseen osallistunutta rautatieyritystä vastaan.
- (14) On rautateiden matkustajaliikennemarkkinoiden edun mukaista ylläpitää korkeaa turvallisuustasoa sekä asemilla että junissa.
- (15) On muiden matkustajien ja rautatieyritysten edun mukaista, että matkustaja noudattaa tiettyjä käyttäytymissääntöjä.
- (16) Tämän asetuksen vaikutuksia olisi tarkasteltava erityisesti inflaation sekä rautateiden asianomaisten matkustajaliikennemarkkinoiden kilpailun tasossa tapahtuneen kehityksen osalta.

(17) Tämän asetuksen ei tulisi rajoittaa yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY¹⁸ soveltamista.

(18) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista.

(19) Tavoitteita, joita ovat yhteisön rautateiden kehittäminen ja matkustajien oikeuksien käyttöönotto kansainvälisessä rautatieliikenteessä, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, koska toteutettavilla toimilla on merkittäviä kansainvälisiä ulottuvuuksia ja koska kansainvälisiä rautatiematkoja on tarpeen koordinoita kansainvälisellä tasolla, vaan ne voidaan toteuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

(20) Tämän asetuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY¹⁹ mukaisesti,

OVAT ANTANEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeudet ja velvollisuudet.

2. Tätä asetusta sovelletaan yhteisössä tehtäviin kansainvälisiin matkoihin, joilla kansainvälistä liikennettä harjoittaa neuvoston direktiivin 95/18/EY²⁰ mukaisesti toimiluvan saanut rautatieyrittäjä.

Jos yhteisö on tehnyt rautatieliikennettä koskevan sopimuksen kolmannen maan kanssa, tätä asetusta sovelletaan myös kyseiseen maahan, kyseisestä maasta tai kyseisen maan kautta tehtäviin kansainvälisiin matkoihin.

3. Tätä asetusta sovelletaan rautatieliikenteen tietokonepohjaisiin tieto- ja varausjärjestelmiin, joita tarjotaan käyttöön ja/tai käytetään yhteisössä kansainvälisiä rautatiematkoja koskevien tietojen antamiseen sekä tällaisiin matkoihin tarvittavien lippujen jakamiseen ja myyntiin ja/tai varausten tekemiseen.

¹⁸ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

¹⁹ EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.

²⁰ EYVL L 143, 27.6.1995, s. 70.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) 'rautatieyrityksellä' yksityistä tai julkista yritystä, jolla on yhteisön voimassa olevan lainsäädännön mukainen lupa ja joka harjoittaa rautateiden matkustajaliikennettä päätoimenaan, johon kuuluu myös vetopalveluista huolehtiminen;
- 2) 'infrastruktuurin haltijalla' elintä tai yritystä, joka on erityisesti vastuussa direktiivin 91/440/ETY 3 artiklassa määritellyn rautateiden infrastruktuurin tai sen osan perustamisesta ja ylläpidosta, mihin voi kuulua myös infrastruktuurin valvonta- ja turvajärjestelmien hallinnointi. Verkkoa tai verkon osaa koskevat infrastruktuurin haltijan tehtävät voidaan osoittaa eri elimille tai yritysille;
- 3) 'käyttöoikeuden myöntävällä elimellä' organisaatiota, joka vastaa rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä;
- 4) 'maksujenperintäelimellä' organisaatiota, joka vastaa rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttömaksujen perimisestä;
- 5) 'matkanjärjestäjällä' matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY²¹ 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua matkanjärjestäjää tai välittäjää, joka ei ole rautatieyritys;
- 6) 'päärautatieasemalla' rautatieasemaa, jota käytetään kansainvälisissä liikennepalveluissa ja/tai kansallisissa pitkän matkan liikennepalveluissa yli 100 kilometrin pituisilla reiteillä;
- 7) 'aseman haltijalla' jäsenvaltiossa olevaa organisaatioyksikköä, jolle on annettu vastuu rautatieasemien hallinnosta ja/tai ylläpidosta;
- 8) 'kuljetussopimuksella' rautatieyrityksen ja/tai matkanjärjestäjän matkustajan kanssa tekemää sopimusta, joka koskee yhden tai useamman kansainvälisen matkan ja soveltuvien osien yhden tai useamman varauksen tekemistä riippumatta siitä, mikä rautatieyritys tai muun kuljetusyrittäjä suorittaa kuljetuksen ja/tai millä rautatieyrityksellä tai muulla kuljetusyrittäksellä sopimuksen tehnyt rautatieyritys ja/tai matkanjärjestäjä teettää sen alihankintana;
- 9) 'lippulla' matkustamiseen oikeuttavaa voimassa olevaa asiakirjaa tai vastaavaa paperittomassa muodossa, myös sähköisessä muodossa, olevaa asiakirjaa, jonka rautatieyritys tai sen valtuuttama edustaja on kirjoittanut tai hyväksynyt ja joka on todisteena kuljetussopimuksen tekemisestä;
- 10) 'varauksella' näyttöä siitä, että matkustajalla on lippu tai muu todiste, joka osoittaa, että rautatieyritys tai matkanjärjestäjä on hyväksynyt ja rekisteröinyt kyseisen varauksen;

²¹ EYVL L 158, 23.6.1990, s. 59.

- 11) 'suoralla lipulla' yhtä tai useampaa lippua, jotka edustavat kuljetussopimusta, joka tarvitaan kansainvälisen matkan tekemiseen lähtöpaikasta määräpaikkaan käyttämällä useita liikennepalveluja ja/tai rautatieyhteyksiä;
- 12) 'kansainvälisellä matkalla' rautatiematkustajan matkaa, jossa ylitetään vähintään yksi yhteisön sisäinen raja ja joka voidaan tehdä käyttämällä kansainvälistä liikennepalvelua ja/tai kotimaista liikennepalvelua kotimaassa kuljettavalla matkaosuudella;
- 13) 'kansainvälisellä liikennepalvelulla' rautateiden matkustajaliikennepalvelua, jossa juna ylittää vähintään yhden sisäisen rajan yhteisössä; juna voidaan liittää toiseen ja/tai jakaa osiin ja eri osilla voi olla eri lähtöpaikat ja määräpaikat edellyttäen, että kaikki vaunut ylittävät vähintään yhden rajan;
- 14) 'kansainvälisellä suurnopeusliikennepalvelulla' kansainvälistä rautatieliikennepalvelua, jossa ainakin osa palvelusta suoritetaan neuvoston direktiivin 1996/48/EY²² 2 artiklan a alakohdassa määritellyssä erityisessä suurten nopeuksien rautatieinfrastruktuurissa;
- 15) 'myöhästymisellä' liikenteen aikataulun tai julkistetun aikataulun, myös matkustajien käyttöön annettujen kirjasten, mukaisen lähtöasemalta lähdön ja/tai määräasemalle saapumisen ja kansainvälisen liikennepalvelun tai kansainvälisen suurnopeusliikennepalvelun todellisen lähdön ja/tai saapumisen välistä aikaa;
- 16) 'peruuttamisella' säännöllisen kansainvälisen liikennepalvelun tai kansainvälisen suurnopeusliikennepalvelun keskeyttämistä;
- 17) 'välillisillä vahingoilla' merkittäviä vahinkoja, jotka aiheutuvat myöhästymisestä, junayhteyden menettämiseen johtavasta myöhästymisestä tai peruuttamisesta;
- 18) 'liikenteen aikataululla' tietoja, joissa kuvataan kaikki junien ja liikkuvan kaluston suunniteltu liikkuminen kyseisessä infrastruktuurissa aikataulun voimassaoloaikana;
- 19) 'rautatieliikenteen tietokonepohjaisella tieto- ja varausjärjestelmällä' tietokonepohjaista järjestelmää, jossa on tiedot kaikista rautatieyhteyksien tarjoamista matkustajaliikennepalveluista; järjestelmään on tallennettu tiedot muun muassa:
 - a) matkustajaliikenteen reiteistä ja aikatauluista;
 - b) matkustajaliikenteen vapaista paikoista;
 - c) kuljetusmaksuista ja erityisistä ehdoista;
 - d) liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuuksista kulkea junalla;
 - e) toiminnoista, joiden avulla voidaan tehdä varauksia tai kirjoittaa lippuja sikäli kuin tilaajat voivat käyttää joitakin näistä palveluista tai kaikkia näitä palveluja;

²² EYVL L 235, 17.9.1996, s. 6.

- 20) 'järjestelmän toimittajalla' rautatieliikenteen tietokonepohjaisen tieto- ja varausjärjestelmän toiminnasta ja markkinoille saattamisesta vastaavaa yritystä ja sen sidosyrityksiä;
- 21) 'liikuntarajoitteisella henkilöllä' henkilöä, jonka liikuntakyky on sensorisen tai motorisen fyysisen vamman, kehitysvamman, iän, sairauden tai jonkin muun syyn takia rajoittunut hänen käyttäessään kulkuneuvoja ja jonka tilanne edellyttää erityishuomiota ja kaikille matkustajille tarjolla olevien palvelujen mukauttamista kyseisen henkilön tarpeisiin;
- 22) 'peräkkäisillä rautatieyrityksillä' rautatieyrityksiä, jotka suorittavat osan kansainvälisestä liikennepalvelusta;
- 23) 'sijaisena toimivalla rautatieyrityksellä' rautatieyritystä, joka ei ole tehnyt matkustajan kanssa kuljetussopimusta mutta jolle kuljetussopimuksen tehnyt rautatieyritys on antanut tehtäväksi suorittaa kuljetuksen osittain tai kokonaan.

II LUKU TIEDOTUS JA LIPUT

3 artikla

Matkaa koskevat tiedot

Rautatieyritysten ja/tai matkanjärjestäjien on annettava matkustajalle ainakin liitteessä I mainitut tiedot.

Liitteessä I mainitut matkaa edeltävät tiedot on annettava myös muiden rautatieyritysten tarjoamista palveluista.

Tiedot on annettava kaikkein käyttökelpoisimmassa muodossa.

4 artikla

Kuljetussopimukset ja liput

1. Rautatieyritys tai rautatieyritykset sitoutuvat kuljetussopimuksella kuljettamaan matkustajan ja hänen käsimatkatavaransa ja muun matkatavaransa määräpaikkaan. Sopimus on vahvistettava yhdellä tai useammalla matkustajalle kirjoitetulla lipulla. Lippuja on pidettävä alustavana näyttönä sopimuksen tekemisestä.
2. Rautatieyritysten on kirjoitettava lippuja, joissa on ainakin liitteessä II luetellut tiedot.
3. Jos liput on kirjoitettu ja varaukset tehty matkustajan nimellä, ne voidaan luovuttaa toiselle henkilölle lippujen ostamisen yhteydessä määritellyillä ehdoilla.
4. Liput ja varaukset voidaan tallentaa sähköisessä muodossa, joka voidaan muuttaa luettaviksi kirjainmerkeiksi.

5 artikla

Matkatietojärjestelmien käyttömahdollisuus

1. Jäljempänä olevia 2–7 kohtaa sovelletaan niiden rajoittamatta tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2299/89²³ ja erityisesti sen 21 b artiklan soveltamista.
2. Järjestelmän toimittajan, joka tarjoaa jakelutoimintoja rautateiden säännöllistä matkustajaliikennettä varten, on annettava kaikille rautatieyrityksille, jotka sitä pyytävät, tasapuolisesti ja ketään syrjimättä mahdollisuus käyttää näitä toimintoja kyseisen järjestelmän käytössä olevan kapasiteetin rajoissa, jos järjestelmän toimittajasta riippumattomat tekniset rajoitukset eivät sitä estä.
3. Järjestelmän toimittaja ei saa:
 - a) liittää osallistuvan rautatieyrityksen kanssa tekemäänsä sopimukseen kohtuuttomia ehtoja;
 - b) vaatia sellaisten lisäehtojen hyväksymistä, jotka luonteensa vuoksi tai kauppatavan mukaan eivät liity sen tietojärjestelmään osallistumiseen, ja sen on sovellettava samoja ehtoja samantasoisiin palveluihin.
4. Järjestelmän toimittaja ei saa asettaa tietojärjestelmäänsä osallistumisen ehdoksi, että osallistuva rautatieyritys ei samanaikaisesti osallistu toiseen järjestelmään.
5. Osallistuvalla rautatieyrityksellä on oltava oikeus seuraamuksitta irtisanoa järjestelmän toimittajan kanssa tekemänsä sopimus kuuden kuukauden irtisanomisajalla siten, että sopimus päättyy aikaisintaan ensimmäisen sopimusvuoden lopussa.
6. Järjestelmän toimittajan tarjoamia lataus- ja käyttölaitteita on tarjottava kaikille osallistuville rautatieyrityksille ketään syrjimättä.
7. Jos järjestelmän toimittaja lisää tarjoamiinsa jakelutoimintoihin tai toimintojen tarjoamiseen käytettyihin laitteisiin parannuksia, sen on tarjottava näitä parannuksia kaikille osallistuville rautatieyrityksille samoin ehdoin, jos olemassa olevat tekniset rajoitukset eivät sitä estä.

6 artikla

Lippujen, suorien lippujen ja varausten saatavuus

1. Rautatieyritysten ja/tai matkanjärjestäjien on tarjottava lippuja ja/tai suoria lippuja ainakin päärautatieasemien välisiä kansainvälisiä matkoja sekä lähintä rautatieasemaa ympäröivällä alueella sijaitseville rautatieasemille suuntautuvia kansainvälisiä matkoja varten.
2. Rautatieyritysten on tehtävä yhteistyötä tarjotakseen matkustajille suoria lippuja kansainvälisiä matkoja varten, sanotun kuitenkin rajoittamatta perustamissopimuksen 81, 82

²³ EYVL L 220, 29.7.1989, s. 1.

ja 86 artiklan määräysten soveltamista. Yhteistyön on oltava avointa kaikille rautatieyrityksille syrjimättömin perustein. Lippujen tarjoamisen yhteydessä suoritetuista palveluista perittävien maksujen on perustuttava kyseisiin palveluihin liittyviin kustannuksiin. Rautatieyritysten on ilmoitettava yhteistyösopimuksista komissiolle yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta.

3. Kansainvälisiä lippuja on toimitettava matkustajille ainakin seuraavien myyntipisteiden välityksellä:

- a) lippumyymälät ja lippuautomaatit, jos niitä on käytettävissä, kaikilla päärautatieasemilla tai
- b) puhelimen, Internetin tai muun yleisesti saatavilla olevan tietotekniikan välityksellä perimättä lisämaksuja näiden jakelukanavien käytöstä.

4. Rautatieyritysten on kuitenkin annettava 36 artiklassa asetetuilla ehdoilla matkustajille mahdollisuus ostaa kansainvälisten matkojen lippuja junassa.

III LUKU RAUTATIEYRITYKSEN VASTUU

7 artikla

Matkustajan kuolema tai loukkaantuminen

1. Rautatieyritys on vastuussa matkustajan kuolemasta tai fyysisestä tai henkisestä vammasta ainoastaan sillä ehdolla, että kuoleman tai vamman aiheuttanut onnettomuus on tapahtunut matkustajan ollessa junassa, noustessa siihen tai poistuessa siitä.

2. Direktiivin 95/18/EY 9 artiklassa asetetun vakuutusta koskevan velvollisuuden katsotaan siltä osin kuin se liittyy matkustajia koskevaan vastuuseen edellyttävän, että rautatieyritys on vakuutettu sellaiseen määrään saakka, joka riittää varmistamaan, että kaikki korvaukseen oikeutetut henkilöt saavat täysimääräisenä korvauksen, johon he ovat tämän asetuksen mukaan oikeutettuja.

Vakuutusturvan on oltava vähintään 310 000 euroa matkustajaa kohden.

8 artikla

Käsimatkatavara

1. Jos matkustaja kuolee tai loukkaantuu, rautatieyritys on vastuussa niiden henkilökohtaisten esineiden täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta, jotka kyseisellä matkustajalla on ollut yllään tai mukanaan käsimatkatavarana.

2. Muussa tapauksessa rautatieyrittäjä ei ole vastuussa matkustajan vastuulla olevien henkilökohtaisten tavaroiden ja matkatavaroiden katoamisesta tai vahingoittumisesta, jollei katoamisen tai vahingoittumisen syynä ole rautatieyrittäjän virhe.

9 artikla

Muu matkatavara

Rautatieyrittäjä on vastuussa matkatavaran täydellisestä tai osittaisesta tuhoutumisesta, katoamisesta tai vahingoittumisesta aiheutuneesta vahingosta sillä ehdolla, että tuhoutumisen, katoamisen tai vahingoittumisen aiheuttanut tapahtuma sattui matkatavaran ollessa rautatieyrittäjän vastuulla.

10 artikla

Myöhästyminen

Rautatieyrittäjä on vastuussa myöhästymisestä, mukaan luettuna junayhteyden menettämiseen johtava myöhästyminen, ja/tai kansainvälisen matkustajaliikennepalvelun ja/tai matkatavaran kuljetuksen peruuttamisesta.

Rautatieyrittäjä ei ole vastuussa kansainvälisen liikennepalvelun myöhästymisestä tai peruuttamisesta, jos se johtuu poikkeuksellisista sääoloista, luonnonkatastrofista tai sota- tai terroritoimista.

11 artikla

Välilliset vahingot

Jos rautatieyrittäjä on vastuussa myöhästymisestä, junayhteyden menettämiseen johtavasta myöhästymisestä tai peruuttamisesta, sillä on vahingonkorvausvastuu riippumatta 10 artiklassa vahvistetuista ehdoista, jotka koskevat myöhästymisestä maksettavia korvauksia.

Alle tunnin pituiset myöhästymiset eivät oikeuta välillisistä vahingoista maksettaviin korvauksiin, sanotun kuitenkin rajoittamatta 16 artiklan soveltamista.

LUKU IV VAHINGOT JA KORVAUKSET

12 artikla

Matkustajan kuolemaan tai loukkaantumiseen liittyvät vahingot

1. Rautatieyrittäjän vastuulle korvata matkustajan kuolemaan tai loukkaantumiseen liittyvät vahingot ei saa asettaa taloudellista ylärajaa.

2. Rautatieyrittäjä ei voi sulkea pois tai rajoittaa vastuutaan 7 artiklan 1 kohdan nojalla määräytyvästä vahingonkorvauksesta siltä osin kuin korvauksen määrä ei ylitä 220 000:tä

euroa matkustajaa kohden. Rautatieyritys ei ole vastuussa sellaisten vahinkojen korvaamisesta, joiden arvo ylittää tämän määrän, jos se näyttää toteen, etteivät vahingot johtuneet sen huolimattomuudesta tai muusta virheestä.

3. Jos matkustajan kuoleman johdosta henkilöt, joita hän lain nojalla oli tai olisi ollut velvollinen elättämään, menettävät toimeentulonsa, on myös tämän menetys korvattava näille henkilöille.

13 artikla

Ennakkomaksut

Jos matkustaja kuolee tai loukkaantuu, rautatieyrityksen on suoritettava ennakkomaksu välittömien taloudellisten tarpeiden tyydyttämiseksi 15 päivän kuluessa siitä, kun vahingonkorvaukseen oikeutetun henkilön henkilöllisyys on todettu.

Kuolemantapauksessa tämän maksun on oltava vähintään 21 000 euroa.

14 artikla

Käsimatkatavaran ja muun matkatavaran korvaaminen

1. Jos rautatieyritys on 8 artiklan mukaan korvausvelvollinen, sen on maksettava korvausta 1 800 euroon saakka matkustajaa kohden.

2. Jos rautatieyritys on 9 artiklan mukaan korvausvelvollinen, sen on maksettava korvausta 1 300 euroon saakka matkustajaa kohden.

15 artikla

Myöhästymisen korvaaminen

1. Matkustaja voi kuljetusoikeutta menettämättä vaatia rautatieyritykseltä korvausta häntä kohdanneesta myöhästymisestä. Myöhästymisistä maksettavat vähimmäiskorvaukset ilmoitetaan liitteessä III.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu korvaus on maksettava 14 päivän kuluessa korvausvaatimuksen esittämisestä. Korvaus voidaan maksaa ainoastaan vouchereina ja/tai muina palveluina matkustajan allekirjoitettua suostumuksensa.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettusta korvauksesta ei saa vähentää rahoitustoimiin liittyviä kustannuksia, kuten maksuja tai puhelin- tai postimerkkikustannuksia. Rautatieyritykset voivat asettaa vähimmäisrajan, jonka alittuessa korvausta ei makseta. Tämä raja saa olla enintään neljä euroa.

16 artikla

Junayhteyden menettäminen ja liikennepalvelun peruuttaminen

1. Junayhteyden menettämiseen johtavaan myöhästymiseen tai kansainvälisen liikennepalvelun peruuttamiseen sovelletaan 2 kohtaa paitsi silloin, kun rautatieyrittäjä voi näyttää toteen, että liikennepalvelu on peruutettu ainoastaan poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi.

2. Kun rautatieyrittäjä kohtaa junayhteyden menettämiseen johtava myöhästymisen tai kun rautatieyrittäjä ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa peruuttaa kansainvälisen rautatieliikennepalvelun tai perustellusti arvioi sen peruuttamisen olevan todennäköistä, sen on pyrittävä kaikin tavoin tiedottamaan asiasta matkustajille.

Matkustajille on ainakin annettava mahdollisuus valita jokin seuraavista vaihtoehdoista:

- a) lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan takaisin samoilla ehdoilla, joilla se on maksettu, kultakin matkan osalta, joka jää tekemättä, sekä jo tehdyiltä osilta matkaa, jos kansainvälisestä matkasta ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman kannalta hyötyä, sekä tarvittaessa paluumatka mahdollisimman pian ensimmäiseen lähtöpaikkaan. Lipun hinnan palauttaminen on suoritettava samoilla ehdoilla kuin 15 artiklan 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksaminen; tai
- b) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla mahdollisimman pian lopulliseen määräpaikkaansa; tai
- c) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempänä ajankohtana.

17 artikla

Avunanto

1. Kun liikennepalvelu myöhästyy, liikennepalvelun myöhästymisen johtaa junayhteyden menettämiseen tai liikennepalvelu peruutetaan, rautatieyrittäjän on tiedotettava matkustajille tilanteesta sekä arvioidusta lähtö- ja saapumisajasta viimeistään kymmenen minuutin kuluttua suunnitellusta lähtöajasta tai liikennepalvelun keskeyttämisestä.

2. Kun liikennepalvelu myöhästyy, liikennepalvelun myöhästymisen johtaa junayhteyden menettämiseen tai liikennepalvelu peruutetaan, matkustajalle on tarjottava ilmaiseksi:

- a) aterioita ja virvokkeita kohtuullisessa suhteessa odotusaikaan; ja/tai
- b) hotellimajoitus, jos ylimääräinen majoittautuminen yhdeksi tai useammaksi yöksi on välttämätöntä tai jos aiottua pitempi oleskelu osoittautuu välttämättömäksi; ja/tai
- c) rautatieaseman ja majoituspaikan (hotelli tai muu) välinen kuljetus;

- d) kuljetus rautatieasemalta tai junasta, jos se on pysähtynyt raiteille, liikennepalvelun lopulliseen määräpaikkaan tai vaihtoehtoisen kuljetuksen lähtöpaikkaan.
3. Rautatieyrityksen on matkustajan pyynnöstä merkittävä lippuun, että liikennepalvelu on myöhästynyt, johtanut junayhteyden menettämiseen tai peruutettu.
4. Rautatieyrityksen on 1 ja 2 kohtaa sovellettaessa kiinnitettävä erityistä huomiota liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin ja mahdollisiin saattajiin sekä ilman saattajaa matkustavien lasten tarpeisiin.

V LUKU YHTEISET SÄÄNNÖKSET

18 artikla

Muut liikennemuodot

1. Vastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan, kun rautatievaunuja kuljetetaan lautalla kansainvälisen matkan yhdessä tai useammassa osassa, jollei meriliikenteeseen sovellettava oikeudellinen säännöstö ole matkustajan kannalta edullisempi.
2. Jos rautatiekuljetus keskeytetään väliaikaisesti ja matkustajat kuljetetaan toista liikennemuotoa käyttäen, rautatieyritys on vastuuvollinen tämän asetuksen säännösten mukaisesti.

19 artikla

Peräkkäiset rautatieyritykset

Jos kansainvälisen matkan suorittavat peräkkäiset rautatieyritykset, kuljetukseen osallistuvilla rautatieyrityksillä on rajoittamaton yhteisvastuu matkustajan kuolemasta tai loukkaantumisesta, matkatavaran vahingoittumisesta tai katoamisesta, myöhästymisistä, junayhteyden menettämiseen johtavista myöhästymisistä ja peruuttamisista.

20 artikla

Sijaisina toimivat rautatieyritykset

Jos rautatieyritys on antanut kuljetuksen osan tai koko kuljetuksen suorittamisen sen sijaisena toimivan rautatieyrityksen tehtäväksi, rautatieyritys on joka tapauksessa vastuussa koko kuljetuksesta.

21 artikla

Rautatieyrityksen vastuulla olevat henkilöt

Rautatieyritys on vastuussa henkilöstöstään ja muista henkilöistä, joiden palveluja se käyttää kuljetuksen suorittamiseen, kun kyseinen henkilöstö ja/tai kyseiset muut henkilöt toimivat omissa tehtävissään.

Sen infrastruktuurin haltijan henkilöstöä, jossa kuljetus suoritetaan, pidetään henkilöinä, joiden palveluja rautatieyritys käyttää kuljetuksen suorittamiseen.

22 artikla

Korvausvaatimusten perusta – korvausvaatimusten kokonaismäärä

Kaikissa tapauksissa, joissa tätä asetusta sovelletaan, korvauskanne voidaan sen perusteista riippumatta nostaa rautatieyritystä vastaan ainoastaan tässä asetuksessa säädettyjen ehtojen ja rajoitusten mukaisesti.

Sama koskee myös kanteita, jotka nostetaan rautatieyrityksen henkilöstöä tai muita sellaisia henkilöitä vastaan, joista rautatieyritys on 21 artiklan mukaan vastuussa.

Korvauksen kokonaismäärä, jonka rautatieyritys, sen sijaisena toimiva rautatieyritys ja näiden henkilöstö ja muut henkilöt, joiden palveluja ne käyttävät kuljetuksen suorittamiseen, voi joutua maksamaan, ei saa ylittää tässä asetuksessa säädettyjä rajoja.

23 artikla

Kanneoikeuden vanhentuminen

1. Oikeus korvauskanteisiin, jotka perustuvat rautatieyrityksen vastuuseen matkustajan kuolemasta tai loukkaantumisesta, vanhentuu seuraavasti:
 - a) matkustajan osalta kolmessa vuodessa onnettomuutta seuraavasta päivästä lukien;
 - b) muiden oikeudenomistajien osalta kolmessa vuodessa matkustajan kuolemaa seuraavasta päivästä lukien, kuitenkin niin, ettei tämä aika saa ylittää viittä vuotta onnettomuuspäivästä lukien.
2. Muiden kuljetussopimukseen perustuvien korvauskanteiden vanhentumisaika on kaksi vuotta kyseisestä tapahtumasta lukien.

24 artikla

Takautumisoikeus

Mikään tässä asetuksessa ei vaikuta siihen, onko sen säännösten mukaisesti vahingosta vastuussa olevalla henkilöllä takautumisoikeus muuta henkilöä kohtaan.

Rautatieyrityksellä on oikeus vaatia infrastruktuurin haltijalta korvausta rautatieyrityksen matkustajille maksaman korvauksen kattamiseksi. Tämä infrastruktuurin haltijan vastuu ei rajoita Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/14/EY²⁴ 11 artiklassa säädetyn suorituskannustinjärjestelmän soveltamista.

25 artikla

Velvollisuuksista luopumista koskeva kieltö ja rajojen määrääminen

1. Tämän asetuksen mukaisia matkustajiin kohdistuvia velvollisuuksia ei voida rajoittaa eikä niistä voida luopua esimerkiksi kuljetussopimukseen sisältyvällä vapauttavalla tai rajoittavalla lausekkeella.
2. Rautatieyritykset voivat tarjota sopimusehtoja, jotka ovat matkustajan kannalta suotuisampia kuin tässä asetuksessa asetetut vähimmäisehdot.

26 artikla

Vastuusta vapauttaminen

Jos rautatieyritys näyttää toteen, että vahingon on aiheuttanut tai sen syntymiseen on myötävaikuttanut korvausta vaativan henkilön tai sen henkilön oma huolimattomuus tai laiminlyönti, jolta korvausta vaativa on saanut oikeutensa, rautatieyritys vapautuu kokonaan tai osittain vastuustaan korvausta vaativaa kohtaan siltä osin kuin sellainen huolimattomuus tai laiminlyönti on aiheuttanut vahingon tai myötävaikuttanut sen syntymiseen.

VI LUKU LIIKUNTARAJOITTEISET HENKILÖT

27 artikla

Kuljetuksesta kieltäytymisen estäminen

1. Rautatieyritys ja/tai matkanjärjestäjä ei saa kieltäytyä liikuntarajoitteisuuden perusteella kirjoittamasta lippua ja tekemästä varausta päärautatieasemalta lähtevää kansainvälistä liikennepalvelua varten.

28 artikla

Avunanto rautatieasemilla

1. Kansainvälisellä matkalla olevan liikuntarajoitteisen henkilön lähtiessä rautatieasemalta, matkustaessa rautatieaseman kautta tai saapuessa rautatieasemalle aseman haltijan on huolehdittava siitä, että kyseinen henkilö saa sellaista apua, että hän voi nousta

²⁴ EYVL L 75, 15.3.2001, s. 29.

lähtevään junaan, vaihtaa junaa tai poistua määräpaikkaan saapuvasta junasta liikennepalvelussa, jota varten hän on ostanut lipun.

2. Edellä 1 kohdassa annettua apua annetaan sillä ehdolla, että rautatieyritykselle ja/tai matkanjärjestäjälle, jolta lippu on ostettu, on ilmoitettu kyseisen henkilön avuntarpeesta vähintään 24 tuntia ennen kuin apua tarvitaan.

3. Jos ilmoitusta ei ole tehty 2 kohdan mukaisesti, lähtöaseman, väliaseman tai määräaseman haltijan on pyrittävä kaikin tavoin huolehtimaan siitä, että kyseinen kansainvälisellä matkalla oleva liikuntarajoitteinen henkilö saa sellaista apua, että hän voi nousta lähtevään junaan, vaihtaa junaa tai poistua määräpaikkaan saapuvasta junasta liikennepalvelussa, jota varten hän on ostanut lipun.

29 artikla

Avunanto rautatieasemilla

1. Aseman haltija on vastuussa avun antamisesta liikuntarajoitteisille henkilöille.
2. Aseman haltijan on ilmoitettava rautatieasemalla ja sen ulkopuolella sijaitsevat pisteet, joissa liikuntarajoitteiset henkilöt voivat ilmoittaa tulostaan rautatieasemalle ja pyytää tarvitsemaansa apua.

30 artikla

Avunanto junissa

Rautatieyrityksen ja/tai matkanjärjestäjän on huolehdittava siitä, että liikuntarajoitteinen henkilö saa apua noustessaan junaan, ollessaan junassa tai poistuessaan junasta, jos kyseinen henkilö noudattaa 28 artiklan 2 kohdassa asetettuja ehtoja.

31 artikla

Avuntarpeesta ilmoittaminen

1. Rautatieyritysten ja matkanjärjestäjien on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet, jotta liikuntarajoitteisten henkilöiden avuntarvetta koskevat ilmoitukset voidaan ottaa vastaan kaikissa myyntipisteissä.
2. Edellä olevan 28 artiklan 1 kohdan mukaisen avunannon mahdollistamiseksi rautatieyritysten ja/tai matkanjärjestäjien on tiedotettava ilmoituksesta lähtöaseman, väliaseman ja määräaseman hallintoelimille 24 tuntia etukäteen.
3. Rautatieyrityksen on kansallisella tai kansainvälisellä reitillä liikennöivän junan lähdön jälkeen ilmoitettava välittömästi väli- ja määräaseman haltijalle apua tarvitsevien liikuntarajoitteisten henkilöiden lukumäärä ja heidän tarvitsemansa avun luonne.

VII LUKU LIIKENNEPALVELUN LAATU JA TURVALLISUUS

32 artikla

Turvallisuus

1. Rautatieyritysten on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet rautatieasemien ja junien korkean turvallisuustason varmistamiseksi. Niiden on ehkäistävä matkustajiin kohdistuvat turvallisuusriskit ja puututtava näihin riskeihin tehokkaasti, missä ja milloin niitä esiintyy rautatieyrityksen vastuualueella.

2. Rautatieyritysten on tehtävä yhteistyötä saavuttaakseen korkean turvallisuustason ja pitääkseen sitä yllä ja vaihtaakseen tietoja sellaisten toimien ehkäisemistä koskevista parhaista toimintatavoista, jotka todennäköisesti heikentävät turvallisuustasoa, sanotun kuitenkin rajoittamatta perustamissopimuksen 81, 82 ja 86 artiklan määräysten soveltamista.

33 artikla

Liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset

1. Rautatieyritysten on määriteltävä kansainvälisiä liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset ja otettava käyttöön laadunhallintajärjestelmä pitääkseen yllä liikennepalvelujen laatua. Laatuvaatimuksissa on otettava huomioon ainakin liitteessä IV luetellut seikat.

2. Rautatieyritysten on valvottava omien liikennepalvelujensa tasoa liikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten mukaisesti. Niiden on joka vuosi julkistettava kertomus liikennepalvelujensa laadun tasosta yhdessä vuosikertomuksensa kanssa. Nämä tulokset on julkistettava myös rautatieyritysten Internet-sivuilla.

34 artikla

Valitukset

1. Kansainvälisiä liikennepalveluja tarjoavan rautatieyrityksen on perustettava valitusten käsittelymenettely. Rautatieyrityksen on huolehdittava siitä, että valituspalvelun yhteystiedot tunnetaan yleisesti matkustajien keskuudessa.

2. Matkustaja voi tehdä kansainvälistä matkaa koskevan valituksen mille tahansa kyseiseen liikennepalveluun osallistuneelle rautatieyritykselle tai myyntipisteeseen, josta lippu on ostettu.

3. Valitus voidaan esittää niiden jäsenvaltioiden kielillä, joiden alueella matka on tehty, sen paikan kielellä (kielillä), josta lippu on ostettu, tai englanniksi, ranskaksi tai saksaksi.

4. Rautatieyrityksen tai myyntipisteen, joka vastaanottaa 2 kohdan mukaan tehdyn valituksen, on vastattava valitukseen valittajan käyttämällä kielellä kaikkien kyseisen kansainvälisen liikennepalvelun suorittamiseen osallistuneiden puolesta. Tähän voi kuulua

vastaaminen sijaisina toimivien tai peräkkäisten rautatieyritysten, aseman haltijan, matkanjärjestäjän ja/tai infrastruktuurin haltijan puolesta. Jos valituksen vastaanottava myyntipiste ei ole sen rautatieyrityksen tai niiden rautatieyritysten myyntipiste, jotka ovat suorittaneet osan kyseisestä liikennepalvelusta, myyntipiste voi toimittaa valituksen asianomaiseen osoitteeseen, jolloin sen on ilmoitettava asiasta matkustajalle.

5. Rautatieyrityksen tai myyntipisteen, joka vastaanottaa 2 kohdan mukaan tehdyn valituksen, on annettava matkustajalle perusteltu vastaus 20 työpäivän kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Vastauksessa annetaan tietoa mahdollisuuksista muuhun riitojenratkaisumenettelyyn kuin tuomioistuinmenettelyyn sekä sovellettavista oikeussuojakeinoista. Jos perustellun vastauksen antaminen 20 työpäivän kuluessa ei ole mahdollista tiedonpuutteen vuoksi, valittajalle on ilmoitettava vastauksen viivästymisen todennäköisestä pituudesta. Vastauksen on joka tapauksessa oltava valittajan saatavilla kolmen kuukauden kuluessa.

6. Rautatieyrityksen on julkistettava vastaanotettujen valitusten määrä ja luokat, käsitellyt valitukset, vastausaika ja toteutetut parannustoimet 33 artiklassa mainitussa vuosikertomuksessa.

35 artikla

Korvausvaatimusten vastaanottaja

Rautatieyrityksen vastuuseen liittyvät korvausvaatimukset on osoitettava kyseiselle rautatieyritykselle kirjallisina vaatimuksina.

Jos kansainvälisen matkan ovat suorittaneet peräkkäiset rautatieyritykset tai yksi tai useampi sijaisena toimiva rautatieyritys, korvausvaatimus voidaan osoittaa mille tahansa kuljetukseen osallistuneelle rautatieyritykselle. Yhdelle kuljetukseen osallistuneelle rautatieyritykselle osoitettua korvausvaatimusta pidetään myös muille kyseisille yrityksille osoitettuna korvausvaatimuksena.

36 artikla

Matkustajan velvollisuudet

1. Matkustajan on varmistettava saadessaan lipun, että se on kirjoitettu hänen ohjeittensa mukaisesti. Matkustajalla on oltava voimassa oleva lippu matkan alusta alkaen, paitsi jos hän ei ole voinut ostaa lippua lähtöasemana toimivalta päärautatieasemalta, koska lippumyymälät ja/tai lippuautomaatit ovat olleet suljettuja. Jälkimmäisessä tapauksessa matkustajan on välittömästi ilmoitettava asiasta toimivaltaiselle junahenkilöstölle. Matkustajan on pyynnöstä näytettävä lippunsa toimivaltaiselle junahenkilöstölle.

2. Rautatieyritykset voivat vaatia, että:

a) matkustaja, joka ei esitä voimassa olevaa lippua, maksaa kuljetusmaksun ohella lisämaksun, joka ei saa olla yli 100 prosenttia kuljetusmaksusta;

b) matkustaja, joka kieltäytyy pyydettyä maksamasta kuljetusmaksua tai lisämaksua, keskeyttää matkansa.

3. Rautatieyritysten on vaadittava matkan keskeyttämistä, joka ei oikeuta lippujen ja/tai varausten takaisinmaksuun, matkustajalta, joka:

- a) vaarantaa junahenkilöstön ja/tai muiden matkustajien turvallisuuden; tai
- b) vaarantaa junan turvallisuuden; tai
- c) häiritsee junahenkilöstöä ja/tai muita matkustajia sopimattomalla käytöksellään, esimerkiksi tupakoimalla savuttomilla alueilla, käyttäytymällä loukkaavasti tai harjoittamalla vandalismia tai väkivaltaa.

VIII LUKU TIEDOTUS JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

37 artikla

Tiedottamisvelvollisuus

Rautatieyritysten on asianmukaisia keinoja käyttäen tiedotettava yleisölle kansainvälisten palvelujen keskeyttämistä koskevista suunnitelmistaan.

38 artikla

Täytäntöönpano

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä elin, joka vastaa tämän asetuksen täytäntöönpanosta. Kyseisen elimen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että matkustajien oikeuksia kunnioitetaan.

Elimen on oltava organisaatioltaan, rahoituspäätöksiltään, oikeudelliselta rakenteeltaan ja päätöksenteoltaan riippumaton infrastruktuurin haltijoista, maksujenperintäelimistä, käyttöoikeuksia myöntävistä elimistä sekä rautatieyrityksistä.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän kohdan mukaisesti nimetystä elimestä.

2. Matkustaja voi valittaa mille tahansa 1 kohdan mukaisesti nimetylle elimelle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle elimelle tämän asetuksen väitetystä rikkomisesta.

39 artikla

Täytäntöönpanoelinten yhteistyö

Edellä 38 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen täytäntöönpanoelinten on vaihdettava tietoja työskentely- ja päätöksentekoperiaatteistaan ja –käytännöistään päätöksentekoperiaatteiden sovittamiseksi yhteen koko yhteisössä. Komissio tukee niitä tässä tehtävässä.

IX LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

40 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on annettava säännökset tämän asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet niiden soveltamisen varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näistä säännöksistä komissiolle viimeistään...²⁵ ja mahdollisimman pian kaikista säännöksiin myöhemmin tehdyistä muutoksista.

41 artikla

Liitteet

Liitteet muutetaan 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

42 artikla

Muutossäännökset

1. Edellä olevien 3–6 artiklan ja 27–31 artiklan täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet hyväksytään 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.
2. Edellä olevissa 11 ja 13–15 artiklassa tarkoitettuja määriä muutetaan 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

43 artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa direktiivin 91/440/ETY²⁶ 11 a artiklalla perustettu komitea.
2. Viitattaessa tähän kohtaan sovelletaan päätöksen 1999/486/EY 5 ja 7 artiklassa säädettyä menettelyä ja otetaan huomioon mainitun päätöksen 8 artikla.

Päätöksen 1999/468/EY 5 artiklan 6 kohdassa säädetty määräaika on kolme kuukautta.

²⁵ Kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta.

²⁶ EYVL L 237, 24.8.1991, s. 25.

3. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

44 artikla

Kertomus

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen täytäntöönpanosta ja erityisesti liikennepalvelujen laadun tasoista kolmen vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta.

Kertomus perustuu tämän asetuksen 33 artiklan 2 kohdan, 34 artiklan 6 kohdan, 39 artiklan 1 kohdan sekä direktiivin 91/440/ETY 10 b artiklan mukaisesti toimitettuihin tietoihin. Kertomukseen liitetään tarvittaessa asianmukaisia ehdotuksia.

45 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenkymmentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä [...]

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies
[...]

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
[...]

LIITE I
VÄHIMMÄISTIEDOT, JOTKA RAUTATIEYRITYSTEN ON ANNETTAVA

Ennen matkaa annettavat tiedot

Kaikki sopimukseen sovellettavat olennaiset ehdot

Nopeimman matkan aikataulut ja siihen liittyvät ehdot

Halvimpiin hintoihin liittyvät aikataulut ja ehdot

Liikuntarajoitteisen henkilön mahdollisuus käyttää kyseistä liikennepalvelua ja vastaavat käyttöehdot

Polkupyörien kuljetusmahdollisuus ja kuljetusehdot

Mahdollisuus saada paikkoja savuttomista ja tupakkavaunuista, ensimmäisestä ja toisesta luokasta sekä lepo- ja makuuvaunuista

Toimet, jotka todennäköisesti keskeyttävät liikennepalvelun tai viivästyttävät sitä

Palvelujen saatavuus junassa

Matkan aikana annettavat tiedot

Junassa tarjottavat palvelut

Seuraava asema

Myöhästymiset

Tärkeimmät junayhteydet

Turvallisuusasiat

Nämä tiedot on annettava ainakin niiden jäsenvaltioiden kielillä, joiden kautta juna kulkee.

Matkan jälkeen annettavat tiedot

Menettelyt, joita noudatetaan matkatavaroiden kadotessa, ja vastaavat yhteyspisteet

Valitustentekomenettelyt

LIITE II
LIPUSSA ESITETTÄVÄT VÄHIMMÄISTIEDOT

Rautatieyritykset, jotka suorittavat kuljetuksen

Lipun voimassaolo (päivämäärät, liikennepalvelut, luokka)

Tieto siitä, onko lippu vahvistettava ennen matkaa, ja lipun käyttöehdot

Hinta, johon sisältyvät verot ja muut maksut

LIITE III
MYÖHÄSTYMISISTÄ MAKSETTAVAT VÄHIMMÄISKORVAUKSET

Liikennepalvelun laji	Liikennepalvelun kesto	50 prosentoinen korvaus, kun kyseessä on	100 prosentoinen korvaus, kun kyseessä on
Kansainväliset matkat, joissa (osittain) käytetään säännöllisiä suurnopeusliikennepalveluja	Enintään 2 tuntia	30–60 minuutin myöhästymisen	yli 60 minuutin myöhästymisen
	Yli 2 tuntia	60–120 minuutin myöhästymisen	yli 120 minuutin myöhästymisen
Kansainväliset matkat, joissa käytetään muita säännöllisiä liikennepalveluja kuin suurnopeusliikennepalveluja	Enintään 4 tuntia	60–120 minuutin myöhästymisen	yli 120 minuutin myöhästymisen
	Yli 4 tuntia	120–240 minuutin myöhästymisen	yli 240 minuutin myöhästymisen

LIITE IV
LIIKENNEPALVELUJEN LAATUA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

Tiedotus ja liput

Kansainvälisten liikennepalvelujen täsmällisyys ja liikennepalvelujen keskeytymistä koskevat yleiset periaatteet

Kansainvälisten liikennepalvelujen peruuttaminen

Liikkuvan kaluston ja rautatieasemien siisteys (vaunujen ilman laatu, saniteettitilojen puhtaus jne.)

Asiakastyytyväisyystutkimus

Valitusten käsittely, takaisinmaksut ja korvaukset, kun laatuvaatimuksia ei ole noudatettu

Avunanto liikuntarajoitteisille henkilöille